

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 266/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudítša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Jurko, advokát, s. r. o., Dominikánske námestie 11, Košice, IČO 36 863 408, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marcel Jurko, PhD., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Sžsk 110/2019 z 25. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu osobne 20. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Sžsk 110/2019 z 25. novembra 2020, navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozhodnutia vyplýva, že sťažovateľ sa správnou žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2016/13233-0003 Pa zo 14. decembra 2016, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej len „úrad práce“) č. KE1/OHNNVaŠSD/HNNVKE1, IV/SOC/2016/16903-0031 z 20. septembra 2016 o odňatí pomoci v hmotnej núdzi sťažovateľovi poskytovanej vo výške 61,60 eur mesačne s odôvodnením, že došlo k zmene skutočností pri posúdení nároku na pomoc v hmotnej núdzi vzhľadom na to, že sťažovateľ odmietol „Ponuku“ na vykonávanie činností v rozsahu 32 hodín mesačne na obdobie od 1. septembra 2016 do 31. decembra 2016.

3. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 10 Sa 7/2017 zo 6. mája 2019 zamietol správnu žalobu sťažovateľa z dôvodu, že prvostupňový správny orgán aj druhostupňový správny orgán dostatočne zistili skutkový stav a vec správne právne posúdili.

4. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť a súčasne jej žiadal priznať odkladný účinok. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a taktiež nevyhovel návrhu na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, keďže neboli splnené podmienky stanovené v § 447 ods. 1 SSP. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov kasačného konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa napriek jeho právnomu zastúpeniu advokátom je značne neprehľadná a chaotická. Poukazuje pritom na to, že krajský súd nepodal Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie konania o bližšie nešpecifikovanej prejudiciálnej otázke. Ďalej cituje odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej k nálezmu pléna ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 8/2014 a zároveň kritizuje stanovisko väčšiny pléna ústavného súdu v tomto rozhodnutí. Napriek značne nezrozumiteľnému odôvodneniu ústavnej sťažnosti z jej obsahu možno vyvodit', že sťažovateľ predovšetkým namieta arbitrárnosť rozsudku najvyššieho súdu, ktorý sa opiera len o závery uvedené v náleze ústavného súdu č. k. PL. ÚS 8/2014 z 27. mája 2015, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí a ktorého odôvodnenie v ústavnej sťažnosti podrobne rozoberá, zdôrazňujúc, že týmto nálezom ústavný súd v podstate zlegalizoval výkon nútenej práce. Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd si o tejto otázke nespravil vlastný názor ani konanie neprerušil a nepodal podnet ústavnému súdu na zjednotenie právnych názorov, poukazujúc na opačné rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 40/2015, ktorého závery sťažovateľ tiež podrobne rozoberá. Samotnú požiadavku úradu práce na vykonávanie rôznych činností pod hrozbou zníženia, resp. odňatia dáky v hmotnej núdzi považuje sťažovateľ za priamu diskrimináciu občanov v hmotnej núdzi.

6. K samotnému napadnutému rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľ len poukázal na najvyšším súdom citovaný rozsudok sp. zn. 9 Sžso 53/2016, ale bez toho, aby vysvetlil, čo týmto poukázaním sledoval. Ďalej poukázal aj na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 9 Sžsk 110/2019 z 25. novembra 2020 vydaný vo veci žalobcu [REDAKOVANÉ], ktorým bol tiež schválený výkon nútenej práce. Napokon sťažovateľ poukázal aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci C. N. a V. proti Francúzsku č. 67724/09 z 11. októbra 2012, ktorý sa zaoberal problematikou novodobého otroctva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá kasačná sťažnosť sťažovateľa.

8. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

10. Pred posúdením argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) stojí mimo sústavy všeobecných súdov, a preto ho nemožno považovať za ďalšiu „superrevíziu“ inštanciu v systéme justície. Ústavný súd nielenže v konaní o ústavnej sťažnosti nie je súdom skutkovým, ale, ako je aj v bode 12 uvedené, nepreskúmava ani neposudzuje, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, pričom nemožno opomenúť, že správny súd, ktorý v danej veci rozhodoval, taktiež nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012).

11. Vychádzajúc z už uvedeného sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (teda aj správnymi súdmi) s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom, resp. v danej veci správnym súdom, sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa správny súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu správnym súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

12. V posudzovanej veci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti okrem rozsiahleho opisu skutkového stavu v podstate vyjadruje len svoj nesúhlas s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu (a taktiež aj s napadnutým rozsudkom krajského súdu, pozn.), ktorým bola zamietnutá jeho kasačná sťažnosť a taktiež jeho návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, a to bez toho, aby uviedol konkrétnu ústavnoprávne relevantnú námietku svedčiacu v prospech záveru o porušení svojich označených práv.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že iba strohé konštatovanie o porušení označených práv sťažovateľa, resp. nesúhlas s rozhodnutím všeobecného súdu, v tomto prípade správneho súdu bez ďalšieho nie je dostačujúcim odôvodnením, na základe ktorého by ústavný súd mohol a mal preskúmať sťažovateľom tvrdené porušenie ústavou či dohovorom zaručeného práva, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Kritika právnych záverov všeobecných súdov vrátane správnych súdov pri poskytovaní ochrany subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 304/2018).

14. Napriek uvedenému nedostatku odôvodnenia ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pričom považuje za potrebné poukázať aj na špecifiká správneho súdnictva, ktoré je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého.

15. Najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí stotožnil so závermi krajského súdu, ktorého rozsudok považoval za vecne správny, náležité odôvodnený, keďže krajský súd sa vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa (bod 14 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Vzhľadom na uvedené najvyšší súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP, keďže námietky sťažovateľa obsiahnuté v podanej kasačnej sťažnosti nepovažoval za také, ktoré by boli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

16. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku zrozumiteľne a logicky poukázal, prečo nemohol považovať § 10 ods. 3 zákona č. 417/2013 o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“) za protiústavný. V tomto smere je totiž viazaný práve nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 8/2014 napriek tomu, že s ním sťažovateľ nesúhlasí. Taktiež najvyšší súd poukázal aj na svoju judikatúru, podľa ktorej činnosti uvedené v § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi nemožno považovať za nútenú prácu. Zároveň najvyšší súd správne konštatoval, že nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 40/2015 nie je na situáciu sťažovateľa aplikovateľný vzhľadom na riešenie inej právnej, ako aj skutkovej otázky. K uvedenému ústavný súd konštatuje, že v konaní o ústavnej sťažnosti (ak by aj išlo o protichodné právne názory vyslovené plénom ústavného súdu v spomínaných nálezoch v konaní o súlade dotknutých právnych predpisov, čo tak nie je) nemôže byť úlohou senátu uvedenú judikatúru zjednocovať. Ústavný súd tiež dopĺňa, že úplne inou situáciou sa zaoberalo aj sťažovateľom uvádzané rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (C. N. a V. proti Francúzsku č. 67724/09 z 11. 10. 2012) – išlo o zneužívanie súkromných osôb inými súkromnými osobami a s tým spojenú trestnú činnosť. Zároveň ústavný súd konštatuje, že z už uvedeného nevyplýva ani žiadna relevantná okolnosť odôvodňujúca polozenie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie.

17. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu dospel ústavný súd k názoru, že úvahy najvyššieho súdu nemožno označiť za neprimerané či extrémne, ale, práve naopak, ústavný súd ich považuje za jasné, rozumné a logické a napadnutý rozsudok za náležite odôvodnený a obsahujúci dostatok skutkových a právnych záverov. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku reagoval na všetky podstatné námietky sťažovateľa obsiahnuté v kasačnej sťažnosti, a to v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu a nepochybne mu bolo poskytnuté odôvodnenie splňujúce už uvedené kritéria.

18. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Ako už ústavný súd uviedol, len samotná skutočnosť, že všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach dospeli k právnym názorom, s ktorými sa sťažovateľ nestotožňuje, sama osebe nezakladá dôvodnosť jeho ústavnej sťažnosti. Aj zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

19. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch (zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie najvyššiemu súdu, žiadosť o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu